

*Közelebb az emberekhez. 10 éves a Gyökössy Intézet
Lelkigondozás, pasztorálpszichológia, szupervízió*

SZERK.: TÓTH JÁNOS, SÁROSPATAK: 2016, 274 OLDAL

A kötet rövid összefoglalása annak a szerteágazó munkának, melyet a Gyökössy Endre Lelkigondozói és Szupervízori Intézet munkatársai az elmúlt 10 évben végeztek. A Gyökössy Intézet azért egyedülálló, mert személyes érdeklődésből és kapcsolatok alapján szerveződött a Református Egyházon belül (a Dunamelléki Református Egyházkerület és a Károli Gáspár Református Egyetem hozta létre), és mert Kelet-Európa egyetlen pasztorálpszichológiai intézete.

Az Intézet felnőttképzéssel foglalkozik, ezen belül is lelkésztovábbképzéssel, konferenciák szervezésével és szupervízióval. Kötetük címe mint egyfajta hitvallás fogalmazódik meg, mely a Gyökössy Intézetben tanítóknak közös gondolata: *Közelebb az emberekhez*.

Az első néhány oldalon (9-20) Tóth János – a Gyökössy Intézet vezetője – mondja el a 10 év történetét, annak minden hányattatásával, de a vállalt értékek minden körülmények közötti megőrzésével és továbbadásával. Keresztyén hitvallásunkká lett régi latin mondás lehet ennek a riportnak szép összefoglalása: *fluctuat nec mergitur* („hányattatik, de nem süllyed el”).

A „Tanulmányok” c. fejezetben magyar és külföldi szerzők írásait egyaránt olvashatjuk, ami jelzi, hogy az Intézet munkájának hátterében a nyugat-európai lelkigondozói és szupervízori csoport, a S.I.P.C.C. (Society for Intercultural Pastoral Care and Counselling) áll, s lelkigondozói képzésük a K.S.A. (Klinische Seelsorgeausbildung) rendszerébe illeszkedik. Mindenekelőtt az Intézet szakmai felügyeletével megbízott Németh Dávid professzor írását olvashatjuk, aki a KRE HTK Pasztorálpszichológiai Tanszékének vezetője (23-36). A szerző ebben a tanulmányban a fogalmi tisztázást tartja legfontosabbnak, vagyis azt, hogy mit is nevezhetünk *lelkigondozásnak*. Ezt élesen megkülönbözteti az ún. *pszichológiai diakóniától*, melyet a „társadalmi modernizáció folyamatai termeltek ki” (24), s amely valójában diakóniai feladatként értelmezett pszichológiai tanácsadás. Fel sorolja az ehhez szükséges kompetenciákat (26), melyek jelzik, hogy ehhez magas szintű képzettség és jártasság szükséges a pszichoterápia területén. Néhány évtizeddel ezelőtt az egyházban még ezt nevezték lelkigondozásnak (D. Stollberg, 1972). Sokan azonban az egyház lelkigondozói tevékenységében értékesebbnek gondolták

a kizárólag bibliai alapon történő lelki beszélgetést, sőt, azt képviselték, hogy a hit területén történő segítségnyújtás egyszersmind megoldja az élet más problémáit is: „Ahol megszólal Isten felszabadító, biztató, útbaigazító beszéde, ott Isten Szentlelke az emberi beszédet veszi igénybe ahhoz, hogy Isten igéjét megszólítóvá tegye.” (E. Thurneysen, 1948). Ezért ennek továbbadásához nincs szükség kommunikáció-lélektani vagy módszertani felkészültségre. Németh Dávid a segítség e formáját *személyes igehirdetésnek, lelki vezetésnek* nevezi, s megkülönbözteti a lelkigondozástól. Vallja, hogy lelkigondozásnak csak a mindkét értéket képviselő és alkalmazó, jól képzett segítő által végzett munkát lehet nevezni, ezért a lelkigondozónak rendelkeznie kell mind a pszichológiai diakóniai jellegű segítségnyújtáshoz, mind pedig a személyes igehirdetéshez szükséges kompetenciákkal (32).

A tanulmányok sorában ezt J.W.G. Körver cikke (37-60 követi) a *professzionális biográfia* szükségességéről a szupervízióban. A holland szerző – a Tilburgi Egyetem docense – a személyes „élettörténetre való odafigyelés fontosságát” (56) hangsúlyozza a szupervízió folyamatában. Helmut Weiß (61-74) – a S.I.P.C.C. alapítója és elnöke Németországban – a *keresztyén lelkigondozás szociálpolitikai feladatairól* ír a vérfolyásos asszony története alapján (Mk 5,24-34). „Ha a lelkigondozás a kereső személy, a lelkigondozó és Isten kommunikációs háromszögében mozog, nagy szabadságra lel. [...] Az a meggyőződés kell, hogy hajtson minket, hogy semmi nincs kőbe vésvé” (73). Frank Kittelberger (75-90), a Tutzingi Evangélikus Akadémia egyik tanára egy aktuális vitaanyagot ad közre, melyben egy új *egészségügyi etikai tanácsadás* formálódásához keresi az utakat az egyházi pasztorális tanácsadás számára. Ez így foglalható össze: „értéktiszteelő kommunikáció, nondirektív és empatikus találkozás, megfelelő konfrontáció és a kliens ösztönzése a valóság értelmezésére. [...] Ebből születik gyógyító találkozás” (87). A Gyököcssy Intézet kapcsolatrendszerében fontos szereplő Karl-Heinz Ladenhauf is, aki a Grazi Katolikus Egyetem emeritus professzora (91-100). Egy igen hangsúlyos – szerinte profetikus – idézettel kezdi mondandóját a *szenvedők autoritásáról* Alfred Delp jezsuita mártír (1907-1945) gondolataira támaszkodva: „Az egyháznak önmagát sokkal inkább szentségnek, mint útnak és eszköznek, vagy célnak és végnek kellene értelmeznie” (91). Hozzáteszi saját meggyőződését: „Az evangélium üzenetét nem hallják meg, ha nincs beágyazva az élet valóságába, az elfogadás és megigazítás tapasztalatába és a felebarát iránti elkötelezettségbe” (97). Írását Jean-Charles Kaiser tanulmánya követi (101-104), aki Franciaországból küldte el tapasztalatait a *vallásközi kórházi lelkigondozásról*. A két következő cikk azzal foglalkozik, hogy a lelkigondozás hogyan használhatja mások tanítására a pszicho- és bibliodráma eszközeit. Johanna Witmann (105-112) – a Saarlandi Evangélikus Akadémia vezetője – a *vigasztalás fizikai megtapasztalásáról*, az éhezők táplálásáról írt gondolatokkal járul hozzá a kötethez; míg Vadász Márta tollából – aki a Pápai Református

Gimnázium vallástanára – ötletgazdag anyagot olvashatunk *a bibliodrámá elemeinek alkalmazásáról a hittanoktatásban* (113-120).

A „Tanítványok” c. fejezetben két képzés záró és vizsgadolgozataiból válogattak: Öt írást a kontextuális lelkigondozói képzés, öt dolgozatot pedig a szupervízori képzés egyfajta bemutatásaként. Mindkét képzés a már szolgálatban álló s munkájuk alapján tudásukat szélesíteni kívánó lelkészeknek szólt, és a vizsgadolgozatok mutatják, hogy a Gyökössy Intézet felekezeti (ökumenikusan) is nyitott.

A kontextuális lelkigondozói képzés keretei között a 2013-14-es években erdélyi és magyarországi lelkészek együtt vettek részt a hollandiai *Stichting Contextueel Pastoraat in Nederland* által támogatott és annak kiképzői által vezetett kurzuson. Ez a gondolkodásmód összegzi egy terápiás elmélet: Böszörményi-Nagy Iván kontextuális családterápiája és a hollandiai Hanneke Meulink-Korf teológiai megfontolásait, így a kontextuális lelkigondozás nevet viseli. Az első írás tanulmánnyá bővítve vezeti a dolgozatok sorát: Kocsev Miklós, aki a KRE HTK Gyakorlati Teológiai Tanszékének vezetője (123-158) keresi a *találkozási pontokat Böszörményi-Nagy Iván kontextuális terápiája és az ún. gyakorlati teológia között*. A dolgozat Böszörményi-Nagy Iván életútjának rövid ismertetésével kezdődik. A szerző itt keresi azokat a történelmi eseményeket, melyek a terapeutát saját életútján elméletének megformálásához vezethették. Ezután kifejti, hogyan kerültek kapcsolatba a hollandiai lelkigondozás iránt elkötelezett teológusok ezzel a családterápiás irányzattal, s hogyan dolgozták ki ennek az egyházban is használható metodikáját. Kocsev Miklós saját szakterületén, a gyakorlati teológia vonatkozásában fogalmazza meg a találkozási pontokat, melyekhez Böszörményi-Nagy Iván speciális – jogi és számviteli – fogalmait használja. „Egy dialógust szerettem volna kezdeményezni, amelyben az egymás mellé adható értékek felerősítik egymást az egyén és a közösség javára” – írja (149).

A kontextuális szemlélet értelmében gondolja végig Varga Gyöngyi – az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense – az adósságrendezést az *igazságosság és irgalmasság* összefüggésében (159-170), azaz a megbocsátás és jóvátétel (Böszörményi-Nagy Iván szerint: felmentés) útját. „A kiengesztelődés két ember között nem a kultusz cselekményében, az áldozat bemutatásában történik meg. [...] Jézus mutat rá arra, hogy a jeruzsálemi templom valójában ott van a kertünk végében, ahol a felebaráttal – a szomszédal, a haragosunkkal, a panaszosunkkal – kibékülünk” (168). Ezt a tanulmányt Gál Judit írása (171-180) követi, aki az RMK (Református Missziói Központ) Kórházmisszió vezetője, és saját tapasztalatait osztja meg a kontextuális lelkigondozás gyakorlatából, amennyiben azt az utat keresi, ahol *helyly lehet lenni mások számára*. Ezzel két olyan fogalmat hoz előtérbe, melyek a kontextuális etika fogalmai: bizalom és megbízhatóság. Ezt ezzel a mondattal erősíti meg: „Az ember magányérzetéből való kiszabadulása a kegyelem dimenziója, mégis mi emberek adhatjuk azt egymásnak” (178). Tóth János a *genogram használatáról*

ír a szupervízióban (181-194), s ezzel össze is köti – mint az Intézet vezetője – a két képzési formát. Igen értékes a szupervíziós kérdéssor, melyet kontextuálisan fogalmazott meg (184).

A *pasztorálpszichológiai szupervízió* gyakorlati megvalósíthatóságáról ír Sefcsik Zoltán evangélikus lelkész (197-212). Keresi a szupervízióban részt vevő lelkész konkrét gyülekezeti gyakorlatban megvalósítható útjait, *gyülekezetépítő vonatkozásait*. Helmut Weiß (lásd fent) definícióját idézi: „A szupervízió olyan összetett tanácsadói módszer, melyet a szakmai munka minőségének biztosítására és javítására és a munka kontextusában a szükséges változásokra alkalmaznak” (199). Majd Klaus Douglass új reformációról szóló 12 pontjával veti össze ennek lehetséges megvalósítását gyülekezeti kontextusban (205-210). Izgalmas próbálkozás Hajnal Zoltán cikke (213-228), aki baptista iskolalelkész, s azt a szükséglet és igényt fogalmazza meg, hogy mennyire szükséges lenne egyházában az *iskolalelkészek egyéni, csoportos és team-szupervíziója*. Mindeközben maga a szupervízió egyházi elismertsége még nem éri el ennek lehetőségét. Surányiné Réti Katalin, református lelkész (229-242) dolgozatának különlegessége, hogy felveti, lehetséges-e *pszichodramatikus eszközöket használni a szupervízióban*. Mindkét gondolkodásmód (pszichodráma és szupervízió) újként hat az egyház keretében, alkalmazását mégis *surplus reality*-ként (pszichodramás kifejezés: többlet-realitásként) ajánlja.

Kerekes Márton kecskeméti kórházlelkész szolgálati ideje egybeesik a Gyökössy Intézet működésével, írása (243-271) munkájának bemutatása. Csóka Mónika a pünkösdi egyház hitoktatójaként úttörő munkát végez szupervíziójával (261-271). Dolgozatának egy részlete jól összefoglalja az egész kötet szükségességét: „A pasztorális szupervízió Isten időszerű és szükségszerű ajándéka az egyház számára. [...] Szükséges újragondolni és újrakeretezni bizonyos téves beidegződéseket, gondolkodási és cselekvési sémákat [...] Egyházunk vezetőinek választ kell találniuk arra a kérdésre, hogy közösségeink hatékonyabb és egészségesebb működése érdekében miként tudja felkarolni a szakszerű segítségnyújtás ügyét az egyházban” (271).

Fodorné Ablonczy Margit

A VALLÁSTUDOMÁNYI SZEMLE CÍMŰ FOLYÓIRAT JELLEGÉRŐL ÉS CÉLJAIRÓL

1. A *Vallástudományi Szemle* című folyóirat 2005 tavaszán indult, első két száma 2005-ben jelent meg. A szerkesztőségben és a szerkesztő bizottságban az ország jelentősebb vallástudományi műhelyének több neves munkatársa található. A folyóirat évente négyszer jelenik meg. Az alapító jogokat a Károli Gáspár Református Egyetem gyakorolja.

2. Annak ellenére, hogy a folyóirat egy intézmény égisze alatt jelenik meg, kezdettől szélesebb alpra helyezkedve értelmezi önmagát. Sokak véleménye szerint világos ugyanis, hogy egy felekezetszemleges vallástudományi folyóirat fontos hiánypótló a magyar folyóiratok palettáján. Eddig a vallástudomány különböző területei jobbára a különböző vallások, felekezetek által indított orgánumban jelentek meg, a szemleges, „világi” fórum, szerteágazó okok miatt több évtizede hiányzik, holott egyre növekvő igény van rá.

3. A folyóirat publikációs lehetőséget, véleménycsere és vitafórumot kíván teremteni a vallástudományt, annak bármely területét és azt bármilyen világnézeti alapról művelők számára. Senkit nem rekeszt ki, nincs semmiféle előzetes fenntartása senkivel szemben, mindenkit szívesen lát szerzői között, akinek értékes gondolatai, figyelemreméltó tudományos eredményei, vagy egyéb értékes mondandója van a vallástudományhoz kapcsolódóan.

4. Fontosnak tartja, hogy közölje, és ha kell, ütköztesse a különböző tudományos álláspontokat. Az írások szerzőjük álláspontját, felfogását képviselik, és nem a szerkesztőségét. A folyóirat nyitott akar lenni minden vélemény és minden kritika számára, amíg az megmarad a tudomány keretein belül (tehát nem vallások vagy személyek ellen irányul), viszont elzárkózik attól, hogy bármilyen vallást vagy felekezetet hasábjain akár propagáljanak, akár támadjanak.

5. Ösztönzője, gerjesztője akar lenni e tudományterületen a különféle műhelymunkának, előmozdítója akar lenni a tudományszervezés terén a vallástudomány akadémiai szintű felfejlesztésének, hozzá akar járulni a vallástudomány tartalmi és szervezeti épüléséhez.

6. Rendszeresen hírt kíván adni a tudományág eredményeiről. Bemutatja a megformált és akkreditált szakképzési tanterveket, forráskutatásokat közöl, hírt ad

tudományos fokozat szerzésekről, védésekről, habilitációkról, az MTA Vallástudományi Elnöki Bizottsága munkájának közérdeklődésre számot tartó elemeiről.

7. Recenzió rovata folyamatosan figyelemmel kíséri és bemutatja a tudományág friss könyvanyagát, tankönyveket, filmeket és egyéb médiumokat, ismerethordozókat.

A fent említett törekvésekhez még azt szükséges hozzáfűzni, hogy az eddig kikerült irányok nem zártak, a profil rugalmas, alakítható, fókusza bármerre és bármikor tágítható, nem akar lemaradni semmiféle olyan mozzanatról, mely a vallások, a hozzájuk kapcsolódó szervezetek és fórumok, egyáltalán a vallásos emberek, vagy a nem vallásos emberek, az emberiség élete, életminősége szempontjából jelentős, illetékesnek érzi magát az ember és a transzcendencia viszonyának, küzdelmének minden fontos mozzanatában.

A Vallástudományi Szemle szerkesztősége

ÚTMUTATÓ SZERZŐKNEK ÉS SZERKESZTŐKNEK

A szöveget Word formátumban, *rtf*kiterjesztéssel kérjük elektronikus úton elküldeni a következő címre: vallastudomanyiszemle@kre.hu. Tanulmányok esetében általában 1 szerzői ív (mindennel együtt kb. 40 000 leütés) terjedelmű írásokat várunk, de indokolt esetben hosszabb is lehet a szöveg. Recenziók esetében a várt terjedelem 5000-10 000 leütés.

A szöveget a lehető legkevesebb formázással kérjük. A főszövegben használt alaptípus a 12 pontos Times New Roman legyen, lábjegyzetben 10 pontos Times New Roman. Ha a szöveg külön fontkészletet igényel, kérjük azt csatolni, valamint a szöveget pdf formátumban is csatolni, az idegen fontkészleten írt szöveg ellenőrzése céljából. A főszöveget sorkizártan, 1,5-es sortávolsággal, a bekezdések elején behúzás nélkül kérjük. A lábjegyzetet sorkizártan, szimpla sortávolsággal.

A hivatkozásokat lábjegyzetekkel és nem végjegyzetekkel kérjük. Nem kötelező, de szívesen vesszük, ha van a tanulmányok végén külön bibliográfia, ilyenkor ajánljuk a jegyzetekben a szerző és évszám feltüntetésével megadott rövid hivatkozást. Ha nincs külön irodalomjegyzék, akkor az első hivatkozás esetében teljes hivatkozást kérünk, minden bibliográfiai adattal, utána pedig a további hivatkozásokban a rövid, szerzőt és évszámot megadó hivatkozással. Kérjük, hogy *i. m.* hivatkozást csak abban az esetben használjanak, ha egy szerzőtől egyetlen művet idéznek.

A szerző vezetéknevét kiskapitálissal kérjük, folyóiratcikk, könyvfejezet címét idézőjelek között, normál betűvel; folyóirat, könyv címét dőlt betűvel.

HIVATKOZÁSOK TELJES LÁBJEGYZETBEN ÉS A BIBLIOGRÁFIÁBAN

1. Könyv és könyvfejezet esetében:

SZERZŐ: *Cím*, Kötetszám, Kiadás helye, Kiadó, Évszám, Hivatkozott oldalak.

SZERZŐ: „Fejezetcím”. in *Uő: Könyvcím*, Kötetszám, Kiadás helye, Kiadó, Évszám, Hivatkozott oldalak.

2. Gyűjteményes kötetek és bennük megjelenő írások esetében:

SZERKESZTŐ – SZERKESZTŐ (szerk.): *Cím: Alcím*, Kiadás helye, Kiadó, Évszám.

SZERZŐ: „Cím”. in Szerkesztő – Szerkesztő (szerk.): *Cím: Alcím*, Kiadás helye, Kiadó, Évszám, Hivatkozott oldalak.

3. Folyóiratcikkek esetében:

SZERZŐ: „Cím”. *Folyóirat címe*, Évfolyamszám római számmal, Évszám/Sorszám. Hivatkozott oldalak.

4. Heti- és napilapokban megjelent cikkek esetében:

SZERZŐ: „Cím”. *Lap címe*, Évfolyam, Lap száma, Évszám. Hónap. Nap. Oldalszám.

HIVATKOZÁSOK RÖVID LÁBJEGYZETBEN

1. Egy szerző egy művének használata esetén:

SZERZŐ: i. m. Hivatkozott oldalak.

2. Egy szerző több művének használata esetén:

SZERZŐ (Évszám): Hivatkozott oldalak.

3. Előző lábjegyzetben hivatkozott irodalom másik szövegrésze esetében:

Uo. Hivatkozott oldalak.

Minden esetben pontos irodalmi hivatkozást kérünk, megjelölve a pontos kezdő és záró oldalszámot (tehát kerüljük a 251kk. vagy 251sqq. formát), a két oldalszám között gondolatjellel (-). Kérjük, az oldalszámot (p. vagy o.) csak abban az esetben egyértelműsítsék, ha a hivatkozott munka jellegéből (katalógus, képkötet) nem volna egyértelmű, hogy oldalszámról van szó. Internetes hivatkozások esetében kérjük ellenőrizni, hogy a hivatkozott oldal elérhető-e, és az utolsó megtekintés dátumát kérjük zárójelben megadni.

Klasszikus auktorok idézésénél nem kell kiskapítálist alkalmazni. Auktorok neveit és műveit lehetséges a szakmában elfogadott rövidítésekkel jelezni, külön magyarázat, feloldás nélkül. Tudományos közéletünkben kevésbé ismert szakfolyóiratok, sorozatok, kézikönyvek címét ne rövidítve írják, csak akkor, ha van a cikk végén bibliográfia vagy rövidítésjegyzék.

Idegen nyelvű, latin betűs idézeteket, kifejezéseket kérjük dőlt betűvel szedni. A görög, héber, kopt és szír idézeteket a megfelelő betűvel (más nyelvű szövegeket is szívesen látunk eredeti írásmóddal). Kérjük, hogy ne külön héber, görög stb. betűkészletet használjanak, hanem *unicode* betűket (ha egyes

ékezetes betűket az alaptípussal nem tudnak létrehozni, Palatino Linotype betűtípust ajánlunk)! Dőlt betűs idézetek esetén nem szükséges idézőjel is használni. Ha az idézet zárójelen belül szerepel, a zárójel is legyen dőlt.

A görög neveket a tudományos helyesírási átírásban, egy cikkben belül következetesen kérjük megadni. A görög neveket ne a latinos átírásban adjuk meg (pl. Achilles, Homerus stb.).

Képek esetén a képaláírásokat a szöveg végén beszámozva kérjük megadni. A képeket ne ágyazzák be a dokumentumba, hanem külön képfájlban, a lehető legnagyobb méretben és felbontásban (minimum 1000×1000 pixel) küldjék, és a szövegben egyértelműen jelöljék, hová kéri beilleszteni azokat.

Recenzió esetében a recenzeált könyv minden könyvészeti adatát kérjük megadni a cikk címében vagy alcímében.

A korrektúrát a Word *Eszközök* menüjének *Változások követése* gombja alatt a *Módosítások elfogadása vagy elvetése* lehetőségnél, az *Elfogadja*, illetve *Elveti* gombokkal az adott helyen jelezve kérjük vissza.

A Vallástudományi Szemle szerkesztősége

A FOLYÓIRAT MEGVÁSÁROLHATÓ

Budapest

Püski Kiadó Kft. Könyvesház

1013 Bp. Krisztina krt. 26.

Írók Boltja

1061 Bp. Andrássy út 45.

Bibliás Könyvesbolt

1092 Budapest, Ráday u. 28.

Szent István Társulat Könyvesboltja

1053 Bp. Kossuth Lajos u. 1.

Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Könyv- és Jegyzetbolt

1088 Bp. Múzeum krt. 6–8.

L'Harmattan Könyvesbolt

1053 Budapest, Kossuth L. u. 14–16.

Párbeszéd Könyvesbolt

1085 Budapest, Horánszky u. 8.